

DEBATTINLÄGG FRÅN KERSTIN MUSTEL, SFHL

Folkhögskolan behövs som alternativ

Folkhögskolan är ingen parallellskola utan ett reellt alternativ. Det menar Kerstin Mustel, ordförande i Svenska folkhögskolans lärarförbund. I sitt debattinlägg vill hon nyansera den bild av folkhögskolan som skolministern givit uttryck för.

Skolministern har efterlyst en debatt om folkhögskolan verkligen behövs som "parallellskola" till gymnasium och högskola.

Men den är ingen parallellskola utan ett reellt *alternativ* till andra utbildningar i och med innehåll, uppläggning, arbetsformer, internatmiljön etc. Folkhögskolan utgår från deltagarnas egna behov och förutsättningar i stället för från centrala läroplaner. Miljön och folkbildningsideologin har visat sig passa vissa grupper och individer speciellt bra, vilket också samhället uppmärksammat.

Skolministern menar att behovet av folkhögskolans allmänna linje minskar när allt fler fortsätter på gymnasiet efter grundskolan.

Men att 95 procent av 16-åringarna påbörjar gymnasiestudier innebär inte att de alltid fullföljer dem. Folkhögskolan har lång erfarenhet av "drops outs", det vill säga ungdomar som saknat motivation, valt fel linje, varit svagpresterande etc. Folkhögskolan behövs för dem!

Att antalet ungdomar minskar betyder inte att behovet av allmän

grundutbildning på folkhögskola minskar totalt sett. Redan i dag är gruppen äldre vuxna skolformens huvudmålgrupp och detta kommer att bli ännu tydligare framöver. I och med att gymnasieskolan blir treårig för alla ökar gruppen kortutbildade drastiskt. För visst är det dags att flytta fram positionerna för definitionen "kortutbildad" när den allmänna utbildningsnivån flyttas uppåt. År 2000 beräknas det fortfarande finnas 1,2 miljoner som inte har mer än nioårig grundskola.

Skolministern undrar om folkhögskolan ska ha yrkesutbildning? Går det att förena med folkbildning?

Ja, flera av de utbildningar som nu finns överensstämmer med folkbildningens idéer och metoder. De utgör ett klart identifierat alternativ till andra utbildningar.

Folkhögskolans yrkesutbildningar är mer inriktade på praktiskt arbete än högskolans. Ett exempel är Turismlinjen som utbildar frontpersonal medan motsvarigheten på högskolan är inriktad på förvaltning och ekonomi (chefsutbildning). Orsaken är att folkhögskolans linje växt fram underifrån, utformats av lärare och deltagare och inte lagts på ovanifrån av myndigheter. Sådana utbildningar har en benägenhet att bli övervägande teoretiska.

Folkhögskolans yrkesutbildning har dessutom en mer generell karaktär genom inslaget av humanistiska ämnen.

Dessutom erbjuder yrkesutbildningen liksom folkhögskolans andra utbildningar ett annat arbetssätt, ett förutsättande av elevens aktiva deltagande, internatmiljö ect.

Folkhögskolan har svårt att rekrytera till allmänna kurser och når inte de kort-

tidsutbildade på de långa kurserna, påstår skolministern.

Det är en sanning med modifikation. En nedgång har skett, men den är inte så stor som det påstås och orsakerna är inte heller vad man tror. Att andra skolformer tagit över är inte den enda orsaken. Att folkhögskolan inte når de kortutbildade har en ekonomisk bakgrund. Det har med de statliga styrningsmedlen att göra.

Äldre kortutbildade har oftast en etablerad familjesituation med ekonomiska åtaganden som gör att de inte klarar sig på studiemedel. För 10–15 år sedan fick många elever av den kategorin utbildningsbidrag vid studier på folkhögskola. I dag får nästan inga det. SVUX räcker inte till för alla.

En särskild grupp med bristfällig utbildning är invandrarna. Också för dem har staten satt upp hinder för studier på folkhögskola. Sedan 1988 får invandrare efter grund-sfi bedriva studier högst tre timmar per dag vid komvux och studieförbund. Resten av dagen förutsätts invandrarna arbeta.

Men efter grund-sfi är tyvärr de flesta halvspråkiga och hänvisas till okvalificerade ensamjobb där de inte kommer i kontakt med några arbetskamrater. Bestämmelsen berövar invandrarna möjligheten att studera på heltid vid folkhögskola och där naturligt integreras med svenskar, öva språket, lära känna kulturen och samhället snabbare. Folkhögskolan har genom bestämmelsen berövats en prioriterad målgrupp.

Det är inte rimligt att bortse från sådana faktorer när man talar om att folkhögskolan inte når de kortutbildade!